

Nr 117.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående läroverksadjunkten F. V. Arfwidssons tjänstårsberäkning; given Stockholms slott den 10 februari 1933.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Arthur Engberg.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 februari 1933.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, NOTHIN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Departementschefen, statsrådet Engberg anför härefter:

Hos Kungl. Maj:t har adjunkten vid högre allmänna läroverket i Gävle Fredrik Vilhelm Arfwidsson, med förmålan att han under vårterminen 1929 åtnjutit partiell tjänstledighet såsom extralärare för avläggande av filosofie licentiatexamen, anhållit att för erhållande av ålderstillägg såsom adjunkt få tillgodoräkna sig sin före nämnda termin fullgjorda tjänstgöring såsom icke-ordinarie lärare i statens tjänst.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Arfwidsson från och med den 1 november 1918 intill den 1 november 1931, då han tillträdde sin adjunktsbefattning, tjänstgjort såsom vikarierande eller extra lärare med undantag

för höstterminen 1921, då han fullgjorde provårstjänstgöring, och vårterminen 1929. Arfwidsson meddelar, att han för sistnämnda termin anhållit om entledigande från sin då innehavda extralärartjänst vid statens provskola, nya elementarskolan i Stockholm, för att kunna vid universitetet i Uppsala fortsätta sina licentiatstudier i historia och erhållit det begärda entledigandet, dock allenast på det villkoret att han som timplärare bibehöll undervisning tre veckotimmar i fjärde ringen, vilket av pedagogiska skäl ansetts önskvärt. I september 1930 avlade han filosofie licentiatexamen. Vid tillträdet av adjunksbefattningen hade Arfwidsson alltså haft 24 terminer full tjänstgöring, men enligt gällande bestämmelser skulle han icke få tillgodoräkna sig de 19 terminer, han tjänstgjort före avbrottet i tjänstgöring vårterminen 1929.

Arfwidsson har vidare anfört bland annat, att enligt praxis vid den tid, då han begärde tjänstledighet för bedrivande av omförmälda studier, han trots sig äga rätt att tillgodoräkna sig sin föregående tjänstgöring utan avseende å det härigenom vållade avbrottet i tjänstgöringstiden samt att ett avslag å hans ansökning skulle för honom medföra en avsevärd ekonomisk förlust.

I ärendet hava yttranden avgivits den 5 november 1932 av skolöverstyrelsen, den 25 november 1932 av statskontoret och den 6 februari 1933 av allmänna civilförvaltningens lönenämnd.

Skolöverstyrelsen har anfört:

Det framgår av sökandens handlingar, att han vid sin utnämning till adjunkt vid högre allmänna läroverket i Gävle från och med den 1 november 1931 hade att åberopa jämnt 12 års anställning i icke-ordinarie statlig tjänst av sådant slag, att den till art och omfattning kan sägas svara mot den ordinarie tjänst, till vilkens innehavare han utnämndes. Därest sökanden hade innehaft denna anställning i en följd fram till tillträdet av den ordinarie befattningen, skulle han alltså hava uppfyllt bestämmelserna i kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 373) för att för erhållande av ålders-tillägg i den ordinarie befattningen kunna tillgodoräkna sig $(12 - 3 =) 9$ år av den ifrågavarande icke-ordinarie anställningen. Han skulle således hava kunnat uppflyttas i andra lönegraden från och med tillträdesdagen och i tredje lönegraden från och med den 1 januari 1933, därest han intill denna tidpunkt fullgjort erforderlig tjänstgöring.

Emellertid föreligga tvenne avbrott i sökandens anställning. Det ena inträffade under höstterminen 1921, då sökanden genomgick provår, det andra under vårterminen 1929, då sökanden endast hade partiell tjänstgöring, men för övrigt var entledigad för att vid Uppsala universitet idka studier för avläggande av licentiatexamen. Det förstnämnda avbrottet är jämlikt kungörelsen den 28 juli 1932 (nr 379) utan betydelse i förevarande avseende. Däremot är det senare entledigandet av sådan art, att det jämlikt bestämmelserna i nyssnämnda kungörelse torde få anses konstituera »lönetsavbrott». Under sådana omständigheter synes sökanden icke hava någon tid av sin icke-ordinarie anställning att tillgodoräkna sig för erhållande av ålderstillägg såsom adjunkt.

Överstyrelsen har därvid även tagit under övertvägande, i vad mån sökandens partiella tjänstgöring under den termin avbrott för studier förelegat, skulle kunna möjliggöra en för sökanden gynnsammare beräkning. Tack vare denna omständighet har ju något fullständigt avbrott i anställningen icke

ägt rum. Då i kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 373) stadgas, att befattningshavare, varom här är fråga, må tillgodoräkna den tid utöver tre år, under vilken han »i en följd innehaft dylik anställning», och den anställning, som därvid avses, är »sådan anställning i statens tjänst, som i avseende på tjänstgöringens art och omfattning finnes svara mot . . . . den ifrågavarande ordinarie tjänsten», synes det emellertid knappast möjligt att med hänsyn till återopade förhållande i och för lönetur tillgodoräkna sökanden de tjänstår, som ligga före den blott partiella tjänstgöringen vårterminen 1929. Det föreliggande fallet visar visserligen, enligt överstyrelsens uppfattning, med ovanlig tydlighet, huru obilligt de nu gällande bestämmelserna i enskilda fall kunna verka, men överstyrelsen kan för sin del likväl icke finna, att bestämmelsernas ordalydelse medger en för sökanden gynnsammare tolkning.

Vidkommande sökandens anhållan att detta oaktat erhålla rätt att för lönetur tillgodoräkna sig sin tidigare anställning som icke-ordinarie lärare, vilket i enlighet med ovan gjorda beräkning skulle gälla sammanlagt (12 — 3 =) 9 år, torde ett bifall härtill i föreliggande fall icke vara möjligt. Då det här skulle gälla befrielse från bestämmelserna i en förordning, som tillkommit genom beslut av Konung och riksdag gemensamt, torde också riksdagens medgivande vara erforderligt, för att ett tillgodoräknande av tjänstår i angivet syfte skall kunna ske.

Statskontoret yttrar:

Såsom skolöverstyrelsen framhållit, torde riksdagens medgivande vara erforderligt för bifall till förevarande framställning.

Enligt statskontorets mening måste det framstå såsom en uppenbar obilighet, att sökanden enbart på grund av den undfångna ledigheten under vårterminen 1929 för att fortsätta sina studier skall förlora rätten att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna sin tidigare tjänstgöring. Ämbetsverket anser sig därför böra ifrågasätta, huruvida icke anledning skulle kunna anses föreligga för att underställa frågan riksdagens prövning.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd lämnar först följande redogörelse för författningsbestämmelserna i ämnet:

De allmänna bestämmelserna rörande ordinarie befattningshavares rätt att för löneförhöjning tillgodoräkna föregående icke-ordinarie anställningstid äro, så vitt angår befattningshavare vid de oreglerade verken, meddelade i kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 373). I kungörelsens 1 mom. stadgas följande.

»Om den, som från icke-ordinarie befattning vinner befordran till ordinarie tjänst, innehar sådan anställning i statens tjänst, som i avseende å tjänstgöringens art och omfattning finnes svara mot, vara jämförbar med eller högre än den ifrågavarande ordinarie tjänsten, må för bestämmandet av hans rätt till ålderstillägg vid denna tjänst tillgodoräknas honom den tid utöver tre år, under vilken han efter fyllda 18 år i en följd innehaft dylik anställning.»

Ifrågavarande bestämmelse är av samma lydelse som den i 11 § av allmänna civilförvaltningens avlöningsreglemente intagna tillgodoräkningsföreskriften allenast med den skillnaden, att orden »rätt till ålderstillägg vid denna tjänst» i sistnämnda författningsrum motsvaras av orden »begynnelselön i denna tjänst och sedermera för hans uppflyttning till högre löneklass».

Lönenämnden redogör härefter för ett av 1932 års riksdag fattat beslut

i fråga om rätt för ordinarie statsanställd lärare att för erhållande av åldersstillägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring och framhåller, att då sökandens ledighet infallit före år 1933 och denna ledighet för övrigt varit endast partiell, man vore för bedömande av hans lönetursrätt uteslutande hänvisad till de ursprungliga föreskrifterna i kungörelsen 1922: 373.

Lönenämnden säger sig vidare tidigare hava haft anledning att närmare ingå på frågan om tolkningen av det för tillgodoräknande i lönehänseende åt ordinarie befattningshavare av föregående icke-ordinarie tjänstetid stadgade villkoret om anställning i en följd och erinrar i detta avseende dels om en av nämnden den 2 juli 1923 avlåten skrivelse i ämnet dels ock om en till riksdagen hänskjuten fråga om expeditionsvakten E. E. Björncrantz' löneklassplacering (1930 års nionde huvudtitel p. 2). Jag hänvisar härvid till lönenämndens nu föreliggande utlåtande.

I betraktande av Arfwidssons relativt långa tjänstgöringstid före år 1929 och den omständigheten, att han även under sin ledighet för studier bestritt viss undervisning, säger sig lönenämnden i likhet med skolöverstyrelsen finna den föreliggande framställningen i hög grad behjärtansvärd. Med hänsyn till de särskilda omständigheter, som sålunda i förevarande fall kunna åberopas, vill nämnden förorda, att framställning i ärendet göres till innevarande års riksdag.

Departementschefen.

Jag vill erinra, att — såsom lönenämnden i sitt utlåtande omnämnt — frågan om rätt för ordinarie statsanställd lärare att för erhållande av åldersstillägg tillgodoräkna sig tjänstgöring oavsett avbrott för bland annat studier var föremål för prövning av 1932 års riksdag. I proposition nr 52 föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att besluta, att till de genom kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 373) meddelade bestämmelser angående ålderstillägg för befattningshavare i statens tjänst skulle fogas tillägg av innehåll bland annat, att för lärare vid statens under skolöverstyrelsens inseende ställda läroanstalter, vilken avlagt teologie eller filosofie licentiatexamen, sådant avbrott i tjänstgöringen intill högst ett år, varunder han avlagt disputationssprov, icke skulle utesluta rätt att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna dessförinnan fullgjord tjänstgöring i statens tjänst, samt att den sålunda föreslagna bestämmelsen skulle äga tillämpning från och med den 1 januari 1933. Motionsvis väcktes förslag, att för ifrågakvarande lärare sådant avbrott i tjänstgöringen intill högst ett år, som föranletts av studier, vilka åsyftat ett höjande av lärarkompetensen, icke skulle utesluta rätt att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna dessförinnan fullgjord tjänstgöring i statens tjänst. Riksdagens beslut avfattades emellertid i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag.

Här förevarande fall är emellertid icke fullt analogt med sådan i berörda motion angiven tjänstledighet, beträffande vilken det begärda medgivandet avvisades av riksdagen. Arfwidsson har nämligen endast åtnjutit partiell tjänstledighet, och lönenämnden har därför ansett det kunna ifrågasättas,

huruvida han icke även under ifrågavarande termin kan anses författningsenligt hava innehåft anställning i statens tjänst och sålunda äga att för ålderstillägg tillgodoräkna sin anställningstid före 1929, därvid givetvis skulle avdragas, förutom författningsenligt stadgade tre år, jämväl tiden för hans partiella tjänstledighet för studier.

I betraktande härav och med hänsyn till längden av Arfwidssons före vårterminen 1929 fullgjorda tjänstgöring anser jag, i likhet med samtliga i ärendet hörda myndigheter, den gjorda ansökningen vara synnerligen beaktansvärd, och jag vill därför tillstyrka, att framställning i ämnet avlåtes till riksdagen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att den omständigheten, att adjunkten vid högre allmänna läroverket i Gävle Fredrik Vilhelm Arfwidsson vårterminen 1929 tjänstgjort såsom timplärare med partiell tjänstgöring, icke må utesluta rätt för honom att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna sin före sagda vårtermin fullgjorda tjänstgöring i statens tjänst.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

H. B. Hammar.